

Давидченко Інна Дмитрівна

кандидат педагогічних наук

керівник навчального відділу,

викладач кафедри української лінгвістики,

літератури та методики навчання

Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК МОДЕЛЬ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті розглядається комунікативна компетентність як модель змісту навчання лінгвокультурологічної компетентності. Комунікативною компетентністю передбачається вміння змінювати глибину й коло спілкування, взаєморозуміння партнерів по спілкуванню. Комунікативна компетентність формується за умов безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми.

Ключові слова: комунікативна компетентність, лінгвокультурологічна компетентність, професійна підготовка.

Keywords: communicative competence, linguocultural competence, vocational training.

Прагматичний аспект мети навчання української мови пов'язаний з формуванням у студентів знань, навичок та умінь, володіння яким дозволяє їм долучитися до етнокультурним цінностям рідної країни, практично користуватися рідною мовою в ситуаціях міжкультурного взаєморозуміння та пізнання. Сукупність таких знань, навичок і умінь становить комунікативну компетентність. Концепція комунікативної компетентності

стала результатом здійснюваної спроби провести грань між академічними і базовими міжособистісними комунікативними вміннями людини.

Виходячи з комунікативного підходу, в процесі навчання української мови необхідно сформувати вміння не тільки спілкуватися рідною мовою, а й набути уміння характеризувати феномен української культури, історію її розвитку, місце в системі світової культури, оцінювати досягнення культури на основі знання історичного контексту їх створення, бути здатним до діалогу культур, уміти висловлювати і обґрунтовувати власну позицію до питань, що стосуються ціннісного ставлення до історичного минулого, або іншими словами, придбати комунікативну компетентність. Комунікативна компетентність передбачає уміння користуватися видами мовленнєвої діяльності: читанням, аудіюванням, говорінням (монолог, діалог), листом.

Під комунікативною компетентністю ми розуміємо спроможність налагоджувати й підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, завдяки чому забезпечується ефективно спілкування. Комунікативною компетентністю передбачається вміння змінювати глибину й коло спілкування, взаєморозуміння партнерів по спілкуванню. Комунікативна компетентність формується за умов безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми. Цей досвід набувається не тільки в процесі безпосередньої взаємодії, а також опосередкованої, у тому числі з літератури, театру, кіно, звідки людина отримує інформацію про характер комунікативних ситуацій, особливості міжособистісної взаємодії й засоби їх вирішень. У процесі опанування комунікативної сфери людина запозичає з культурного середовища засоби аналізу комунікативних ситуацій як словесних і візуальних форм.

Провідним компонентом у комунікативній компетентності є мовленнєві (комунікативні) вміння, які формуються на основі:

- ✓ мовних умінь і навичок;
- ✓ лінгвокраїнознавчих знань.

У комунікативну компетентність включаються такі найважливіші вміння:

- ✓ читати і розуміти нескладні, автентичні тексти (з розумінням основного змісту і з повним розумінням);
- ✓ усно спілкуватися в стандартних ситуаціях навчально-виховної, культурної, побутової сфер;
- ✓ в усній формі коротко розповісти про себе, оточенні, переказати, висловити думку, оцінку;
- ✓ вміння письмово оформити і передати елементарну інформацію (письмова форма спілкування – лист, резюме, анотація, характеристика тощо) [3].

Оволодіння українською мовою як засобом людського спілкування й пізнання є одним з найважливіших надбань дитини в дошкільному віці. Якщо дитина не досягла певного рівня мовленнєвого розвитку до п'яти-шести років, то цей шлях, зазвичай, „не може бути успішним на більш вікових етапах” [2].

У складі комунікативної компетентності ми виділяємо наступні основні, на наш погляд, субкомпетентності, лінгвістична (мовна), соціокультурна і лінгвокультурологічна. Про сформовану комунікативну компетентність майбутнього фахівця можна говорити в тому випадку, коли однаково високий рівень сформованості всіх субкомпетентностей.

Лінгвокультурологічна компетентність передбачає знання семантичних особливостей лексики, ідіоматичних виразів, їх семантика залежно від стилю і характеру спілкування, того ефекту, який вони можуть чинити на співрозмовника; це сукупність засвоєних знань про систему культурних цінностей, культури, здатність оперувати знаннями в практичній діяльності. Людина, володіючи лінгвокультурологічною компетентністю,

повинна володіти сукупністю лінгвістичних та культурологічних знань, і, головне, вміти відобразити їх у своїй мовній діяльності, володіти нормами мовного етикету, культурою міжнаціонального спілкування, сприймати і слухати мовця [2].

Комунікативна компетентність необхідна і достатня для коректного вирішення студентами комунікативно-практичних завдань у досліджуваних ситуаціях побутового, педагогічного, наукового, ділового, політичного і соціально-політичного спілкування, розвиток здібностей і якостей, необхідних для комунікативного та соціокультурного саморозвитку [1].

Таким чином, комунікативна компетентність є інтегративне поняття, що включає як вміння і навички виконувати дії з мовним матеріалом, так і країнознавчі знання, вміння і навички. Знання, вміння, навички тільки однієї частини не можуть свідчити про навченості спілкуванню, тобто прийому та передачі інформації за допомогою різних видів мовленнєвої діяльності.

Література

1. Астапова Н. О. Лінгвістичні аспекти міжкультурної комунікації. Барнаул, 2007. – 256 с.
2. Давидченко І. Д. Формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04 / ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов'янськ, 2018. 359 с.
3. https://pidruchniki.com/90380/sotsiologiya/komunikativna_kompetentnist_s_kladovi.